

Scheuring en eenwording – mijn verhaal – 14 mei 2023, NGK De Ontmoeting

Op 14 mei 2023 vierde onze gemeente, NGK De Ontmoeting, net als de meeste andere gemeenten van (voorheen) GKv en NGK de landelijke eenwording van beide kerken. In die kerkdienst mocht ik vertellen wat de scheuring en de eenwording voor mij hebben betekend.

Ik was 16 jaar, toen de kerk begon te scheuren. Nu ben ik 76 en is die breuk geheeld. Sinds 1 mei zijn we weer één kerk. Daar ben ik ontzaglijk blij mee en we hebben het gisteren met mensen uit het hele land feestelijk gevierd. Want een kerkscheuring is een verschrikking.

Ik was 16, toen het begon. Eerst ging in Katwijk de kerk doormidden, toen in Gorkum, toen in Amsterdam waar ik studeerde, toen in Rotterdam waar Ineke en ik elkaar leerden kennen. En toen ook in Voorthuizen. Vooral de 60-plussers hier in de gemeente kunnen daarover vertellen. Over wat er gebeurt als een kerk stuk gaat. Iedereen die hier Luigjes of Bouwman heet. Of van der Steeg of van Meerveld of van Ommen of Verkerk. Andere 60-plussers maakten de breuk elders mee.

Stel je voor dat volgende week zondag hier de helft van de stoelen leeg zouden blijven. Stel je voor dat de helft van de mensen ergens anders diensten gaat houden, omdat ze vinden dat wij niet gereformeerd meer zijn. Dat we ontrouw zijn aan God. Zo ging dat toen. Gemeenten scheurden doormidden, dominees mochten niet meer preken zoals de vader van Jurriena Dijkema. Kerken werden buiten het kerkverband gezet: jullie horen er niet meer bij.

Ik heb nog steeds het geluid in mijn oren van de harde stappen op de houten vloer, waarmee een gemeentelid tijdens het gebed de kerk uit stampte. Om wat de dominee had gebeden. Ik zie nog steeds de beelden voor me van huilende ouders die werden uitgesloten van de school die ze zelf hadden opgericht.

Op de school waar ik les gaf, werd de rector ontslagen, omdat zijn kerk buiten het kerkverband terecht was gekomen. Stellen mochten niet in de kerk trouwen, als een van de twee aan de andere kant van de breuk kerkte. Vriendschappen werd verbroken. Mensen werden letterlijk ziek van de kerkstrijd. En het ergste van alles: Jongeren raakten door de conflicten in de kerk hun geloof kwijt. Als dat van God is, hoeft het voor mij niet meer.

Zelf werd ik uit de politieke partij gezet waar ik jaren actief in was geweest. Alleen maar omdat ik aan de verkeerde kant van de breuklijn stond.

Ineke en ik kregen binnen de vrijgemaakte familiekring scherpe verwijten, toen we hier in Voorthuizen lid werden van onze NGK. Dat lieten we niet zomaar over onze kant gaan – jullie kennen ons een beetje - en dus werden het harde woorden over en weer. Tranen. Geen enkele keer dat een van onze kinderen in de kerk in Voorthuizen gedoopt werden, waren mijn schoonouders er bij. Dat deed pijn.

Kerkscheuring is een verschrikking. Ook na 55 jaar zit het nog diep in mijn systeem en, hoe blij ik ook ben met de eenwording, het gaat er nooit meer helemaal uit.

Maar kerkscheuring is ook zonde tegen God. Hoe kun je het Lichaam van de Heer stuk maken? Is Christus dan gedeeld, roept Paulus vertwijfeld uit. Hoe kun je elkaar de toegang tot de Tafel van de Heer ontzeggen? Hoe kun je elkaar loslaten of buiten de deur zetten, als je één bent in het geloof in Jezus Christus?

Vanuit die overtuiging zijn er al heel vroeg, vanaf 1975, initiatieven van kerkleden geweest om elkaar als vrijgemaakten en Nederlands-gereformeerden vast te houden. In gesprek blijven, voorkomen dat we van elkaar vervreemden, bruggen over de kloof slaan. Dat wilden

we. Bij een aantal van die initiatieven ben ik betrokken geweest. Omdat ik geloofde: deze breuk is niet uit God. Het kan niet en het mag niet dat we elkaar loslaten.

Het was in de tijd dat het klimaat tussen beide kerken kil was. Jaren 70, jaren 80. IJzige vrieskou. We hoopten op betere tijden, maar het leek er totaal niet op. In 1992 kwam er een gebedsbeweging op gang. We baden om de eenheid van de kerk. En vanaf 1994 kwamen er dan toch officiële gesprekken tussen vertegenwoordigers van beide kerken. Maar de eerste jaren ging dat moeizaam. De kloof was diep en de sfeer was koud. Ineke heeft in die jaren vaak gezegd, als ik moe en teleurgesteld van een vergadering thuis kwam: Houd er toch mee op. Je gaat er stuk aan en het wordt toch nooit wat! Ik heb niet naar haar geluisterd en daar zijn we vandaag allebei blij om.

We zijn doorgegaan en na 2000 begon de sfeer te veranderen. Er ontstond meer begrip en we groeiden naar elkaar toe. De laatste zes jaar, vanaf 2017 mocht ik als voorzitter van de regiegroep meehelpen om de hereniging te begeleiden. Ook dat was niet simpel. Er waren best wel momenten dat wij er geen gat meer inzagen. Bij de behandeling van de kerkorde op de synode bijvoorbeeld. Als de tegenstellingen groot waren. Maar wat gebeurde er dan? Voor- en tegenstanders van een bepaald standpunt zochten elkaar in de pauzes op: Waar zit jouw diepste zorg? Wat drijft jou? Waarom wil je dit wel of niet? Zij zochten en vonden een brug. Steeds weer opnieuw. Wij stonden erbij en keken ernaar. En we wisten: hier is Gods Geest aan het werk. Op hartsniveau, op geloofsniveau was er het vertrouwen, dat in de jaren 60 ontbrak.

Op 1 mei werden we als GKv en NGK weer één. Daar is hard aan gewerkt. Het is een loodzware marathon geweest en het lied van Kees Kraaijenoord dat we net zongen, is ons lijflied geworden: Hou vol, hou vol. Ik ben blij dat ik op mijn 76e de finish heb gehaald. Dat we als gezamenlijke kerken de finish hebben gehaald.

Er is door veel mensen hard aan gewerkt. Maar dwars daar doorheen is God aan het werk geweest. Gods Geest heeft overuren gemaakt. Waar mensen elkaar ontmoeten aan de voet van het kruis, is Gods Geest aan het werk. Waar mensen elkaar zien als zondaren die vergeving hebben ontvangen en dus als geliefde kinderen van God, is de Geest aan het werk. Als kerken naar het woord van Jesaja hun zwaarden omsmeden tot ploegscharen, is dat het werk van Gods Geest.

Twee van mijn dochters waren gisteren ook bij de viering in Utrecht. Wat ga je daar doen?, vroeg mijn kleinzoon van 16 aan een van hen. Ze zei tegen hem: Twee kerken hebben heel lang erge ruzie gehad, maar ze hebben het weer goed gemaakt en nu zijn ze één kerk. Ja, zei hij, dan kan ik me voorstellen dat je feest gaat vieren.

Dus als de jongeren van Joyn straks vragen: waar ging het bij jullie in de dienst over, zeg dan maar: Over dat je het in kerk goed moet maken met elkaar. Over dat als je bij Jezus hoort, je ook bij elkaar hoort. Er was ruzie in de kerk en na vijftig jaar hebben ze het weer goed gemaakt. Door Gods genade. We hebben elkaar vergeven en ze gaan samen verder. Samen zijn we ook sterker. Of zoals de spoken word artiest het gisteren in de viering zei: Alleen ga je sneller, maar samen kom je verder. Samen kunnen de plaatselijke kerken elkaar via het kerkverband veel beter helpen en ondersteunen. Net als in een goed huwelijk vullen we elkaar aan en corrigeren we elkaar.

Is het dan nu voor altijd goed? Gaat het nooit meer fout? Dat kan ik niet zeggen. Niet alle kerken gaan mee in deze hereniging. Drie GKv-gemeenten blijven apart. Dat is verdrietig. En de nieuwe kerkgemeenschap is niet volmaakt. Want waar mensen zijn, ook waar kerkmensen zijn, kunnen mooie dingen kapot gaan. We zijn kerken met alle lek en gebrek.

Maar achter Jezus aan, bij een open Bijbel, open voor Gods Geest mogen we hoopvol verder gaan.

Want als er vergeving is, kan er genezing zijn. En de weg van herstel kan beginnen. En als er dingen mis dreigen te gaan, zoek elkaar op bij de voet van het kruis. Met open oren en open harten. Verzoening is de corebusiness van God en daarom de corebusiness van de kerk.

Ik ben dankbaar dat ik na de verschrikkingen van een kerkscheuring de eenwording mag meemaken. Ik hoop dat de herinnering aan die tijd zal vervangen. Dat de wonden verder genezen. En ik ga in vertrouwen verder. Samen met 320 kerken en 140.000 broers en zussen, met uitgestoken handen naar de broers en zussen in andere kerkgemeenschappen. Hoopvol onderweg in Gods wereld. Want:

God is voor ons, God is naast ons
God is altijd om ons heen
Laat maar komen wat hierna komt
Want Hij laat ons nooit alleen.